

Вяра

30.08 по еретическия, †17 август по църковния календар - Св. мъченик Патрокъл. Св. мъченици Стратон, Филип, Евтихиан и Киприан. Св. мъченик Мирон. Св. мъченици Фирс, Левкий и тяхната дружина. Св. мъченици Павел и Иулиания

Страдание на светия мъченик Патрокъл († ок. 275 г.)

По време на царуването на Аврелиан срещу християните било повдигнато жестоко гонение в Галия, а също и в други области.

** Император Аврелиан царствал от 270 г. до 275 г.*

По това време в град Трикасин живеел един честен мъж на име Патрокъл. Той обитавал наследения след смъртта на родителите му дом в покрайнините на града. Бил богат и имал много имущество. Служел на Бога денем и нощем, понеже бил възлюбил светия Му закон и прекарвал строго и благочестиво

живота си. Добре запознат с науките, той с усърдие четял винаги Свещеното Писание и ежечасно прекланял коленете си в молитва. Храна приемал веднъж на ден, вечер, като преди това отправял славословия и молитви към Господа.

Богатствата, които имал, раздавал на нуждаещите се вдовици и сираци, и особено на нуждаещите се християни, които служели на Господа от цялото си сърце. Милосърдието му било толкова голямо, че просяците го приемали като човек, който раздава небесни съкровища, понеже той не си събирал богатство на земята, но на небесата и се отдалечавал от всички светски удоволствия, размишлявайки само за придобиване на Царството Небесно. Като прекарвал живота си в страх Божий, пост, молитва и всякакво богоугодение, този свят мъж получил от Господа власт да заповядва на бесовете. Дарувана му била също и благодат на изцеление, така че изгонвал нечисти духове със силата на Христа и изцелявал различни болести, които нападали хората. В това време нечестивият цар Аврелиан, жестокият гонител на християните, пристигнал от град Сенониск в Триксин. Като узнал за свети Патрокъл, Аврелиан заповядал да го хванат и доведат при него. Като видял Патрокъл, той му казал:

- Чух за твоето безумие. Ти си приел суетна вяра и се покланяш на Тогова, Който е бил поруган от хората.

Но светецът нищо не отговарял на тези безумни слова.

Тогава Аврелиан го попитал:

- Как ти е името?

Светецът отвърнал:

- Името ми е Патрокъл.

Аврелиан отново го запитал:

- Каква вяра изповядваш и на какъв бог се покланяш?

Свети Патрокъл отговорил:

- Покланям се на живия Бог, истинния, Който обитава на небесата и се грижи за смирените. Покланям се на Този Бог, Който знае всичко, преди то да е станало.

Аврелиан казал:

- Остави безумието си и се поклони на нашите богове. Ще бъдеш награден за това от нас с чест и богатство и името ти ще бъде прославлено.

Светият отвърнал:

- Не зная друг Бог освен Истинския, Който е сътворил небето и земята, морето и всичко видимо и невидимо.

На това Аврелиан казал:

- Докажи ни истина ли е това, което говориш?

Патрокъл отговорил:

- Наистина е справедливо всичко, което говоря, но тъй като всички вие погивате в лъжа, не искате да повярвате на истината, понеже лъжата винаги ненавижда истината.

Аврелиан казал:

- Ще те предам на огъня, ако не принесеш жертви на боговете.

Светецът отговорил:

- Ето, аз принасям жертва хваление, пък и самия себе си принасям в жертва на моя Бог, Който е благоволил да ме призове към мъченически подвиг за сватото Си име.

Тогава цар Аврелиан се преизпълнил с гняв и заповядал да сложат на нозете на мъченика железни окови, нагорещени на огън. Заповядал също да вържат ръцете отзад на светеца с железни вериги, също нагорещени на огъня. После заповядал да го хвърлят в тъмница и да го държат там дотогава, докато не измислили начин да го погуби.

Като бил в оковите, светецът се молел на Бога, като казвал така:

“- Нека, прочее, Твоята милост ми бъде утеха, по Твоето слово към Твоя раб”.

И още: “Ще се радвам и ще се веселя за Твоята милост, защото Ти погледна на злочестието ми, узна скръбта на душата ми”.

След три дни цар Аврелиан седнал на публичното съдилище и заповядал да изведат мъченика от тъмницата и да му го представят за съд. Когато довели светеца, царят му казал:

- Хулителю, отиди, спаси по-скоро себе си от смъртта и принеси жертва на боговете.

Мъченикът отговорил:

- Нашият Господ спаси от вечна смърт душите на рабите Си. Той няма да остави всички, които се уповават на Него. Ако искаш да получиш нещо от моите богатства, аз охотно ще ти дам, понеже виждам, че си беден.

На това Аврелиан отвърнал:

- Как се осмеляваш да наричаш мене, императора, беден, когато имам неизброими съкровища?

Светецът отговорил:

- Ти имаш земни богатства, бързопреходящи. Но си беден,

тъй като нямаш самия себе си, понеже не си придобил в сърцето си святата вяра в нашия Господ Иисус Христос. Затова ще бъдеш осъден от праведния Съдия - Бога, на мъчения заедно с баща ти - дявола.

Аврелиан казал:

- Ти жестоко ме оскърбяваш и затова не мога да бъда милостив към тебе.

Мъченикът казал:

- За мен е милостив моят Бог, Комуто аз служа от млади години. Но горко на тебе, когато бъдеш отведен на мястото, където пребъдва в мъчения дяволът, на когото днес служиш. Там ще видиш вечните мъки, приготвени за тебе.

На това императорът отговорил:

- Не разбирам това, което говориш. Разбирам само, че си в моите ръце и няма такъв, който би те спасил от ръцете ми.

Светецът казал:

- В твоя власт е само тялото ми. До душата ми обаче не можеш да се докоснеш, понеже над нея няма власт никой друг, освен Единият Бог, Който я е създал, и Който е казал на нас, Своите раби: "...не бойте се от тия, които убиват тялото и сетне не могат нищо повече да сторят; но ще ви покажа, от кого да се боите: бойте се от Оногова, Който след убиването има власт да хвърли в геената...".

Цар Аврелиан отговорил на това:

- А нима нашите богове нямат същата власт? Нали те затова са истински, понеже дават отговор на всичко, за което ги питат. Те допускат досега да живееш ти, техният враг и хулител.

Светецът казал:

- Какви богове имате вие?

Аврелиан отвърнал:

- Към числото на нашите богове принадлежи и великият Аполон**, и могъщият Зевс***, и майката на боговете - Диана****, понеже те без измама предсказват на хората бъдещето*****.

*** Идола бяс Аполлон у древните гърци се считал за бог на светлината; освен това му се приписвал дар на предсказване на бъдещето.*

**** Идола бяс Зевс бил върховен бог на древногръцката религия и бил считан за родоначалник на другите богове (всъщност езически демони).*

***** Демона Диана у древните гърци се считала за богиня на светлината и живота.*

****** Императора Аврелиан, бидейки езичник, бил уверен, че боговете можели да предсказват, затова упоменава Аполон. Много храмове на Аполон се считали за място на знаменити оракули; най-известен от тях бил Делфийския оракул, оракулът в Оробия, на Остров Евбея, и на други места. Древните гърци се обръщали за помощ към оракула при всички сериозни и важни случаи както от личния си, така и от обществения живот. От само себе си се разбира, че прорицателите, към които се обръщали за съвет гърците, не можели да предсказват бъдещето, тъй като винаги давали уклончиви и неясни отговори.*

Свети Патрокъл казал:

- Колкото до Аполон, когото ти наричаш бог, ние сме слушали от отците си, че е бил пастир на Тесалийския цар

Адмет*****. А що се отнася до Зевс, на когото се покланяш като бог, известно ни е, че е бил човек мерзък, нечестив и блудодеен, прелюбодеец, грабител и сеяч на всяко зло. Известно е, че е сеел вражда и безчинства сред хората, извършвал е убийства и грабежи, пък и умрял от най-позорна смърт, така че и земята не приела трупа му. А за Диана, която наричате майка на вашите богове, кой не знае, че тя е зараза, която опустошава по пладне*****. О, окаяно безумие на хора, заслепени от неверие, покланящи се на суетното и на празното.

***** *В този случай свети Патрокъл е имал предвид нелепите сказания на древногръцката митология.*

***** *Пладнешки демон - буквално: зараза, която опустошава по пладне. (ср. Пс. 90:6).*

Царят казал:

- Търпението ми е голямо, понеже досега слушам твоите хули. Но сега ти казвам за последен път: Ако не се поклониш и не принесеш жертва на Аполон, Зевс и Диана, ще те предам на смърт.

Мъченикът отвърнал:

- Нечестиви мъчителю! Приличаш на разбойник, който убива невинен човек, но тялото му не може да изяде. Така и ти, макар да се хвалиш, че ще предадеш на смърт тялото ми, но няма да го изядеш. Но дори и да би изял тялото ми, не би посмял да навредиш на душата ми.

След като светецът казал тези думи, Аврелиан твърде много се разгневил и заповядал да посекаат светеца с меч. При това Аврелиан заповядал да го посекаат някъде в блатисто място, за да не може да бъде погребан по обичая като хората, но да бъде изяден от влечуги, птици и зверове. Воините хванали светия

мъченик и го повели към брега на реката, наречена Секвана, за да го посекат в блатото, на брега на реката.

Светецът отивал на смърт с радост, като възгласял молитвено:

- Господи Иисусе Христе, не допускай да погине тялото ми в това блатисто място, но възвеличи пресвятото Си име, за да бъде то славно пред очите на враговете Ти, и за да не кажат езичниците: Къде е техният Бог? Чуй, Владико светий, молитвата ми, както си послушал Моисея и Аарон, които се молеха за Твоите люде, и като раздели пред тях морето, Ти преведе израилтяните по сухо. Така и на мене заповядай да премина на другата страна на реката, на място неблатисто, за да се пролее кръвта ми на суха земя и тялото ми да намери покой не в блатото: "извади ме от тинята, за да не затъна"; избави ме от мъчителите ми.

Едвам свършил тези думи на молитвата и очите на воините се премрежили така, че не виждали мъченика.

А свети Патрокъл, като влязъл в реката, тръгнал по нея, като газел във вода по-ниско от коленете. А реката била твърде голяма и дълбока, и била придошла от дъждовете, но светият мъченик вървял по нея, без да потъва даже до коленете. Като минал на другия бряг, той се изкачил на възвишението, което се намирало там, и казал:

- Господ пази душите на преподобните Свої светии и ги спасява от ръцете на грешниците.

Като видели, че мъченикът, когото водели, го няма, воините изпаднали в голям страх и ужас, понеже се боели царят да не помисли, че са пуснали осъдения по своя воля, и ще ги предаде на смъртно наказание. Те мислели така:

- Колко велик е Богът на този човек, понеже Той го спаси от

нашите ръце по невидим начин.

Други от воините казвали:

- Това не беше човек, а привидение, понеже изчезна безследно от очите ни.

Докато спорели помежду си и не се решавали да се върнат при царя, една жена езичница, която преминала реката с лодка, като чула спора и видяла скръбта им, казала:

- Видях на отсрещната страна на реката, на възвишението, човека, когото търсите. Той лежеше по очи и се молеше на своя Бог.

Като имали бързи за проливане на невинна кръв нозе, воините веднага преминали реката с лодката, и като се качили на хълма, намерили светеца в същото положение, както им казала жената. Тогава старшият на воините му казал с досада:

- Ти наистина си достоен за смърт, понеже избяга, но ето, че пак си в наши ръце. Сега няма да избягаш от нас. Ще бъдеш предаден на смърт. А ако желаеш да останеш жив, принеси жертва на нашите богове.

Светият им отговорил:

- Няма да се поклоня на нечестивите бесове. Покланям се само на Единия Бог.

Воините му казали:

- Какъв е твоят Бог, роден или сътворен?

Светецът казал:

- О, суетно заблуждение! О, безумно неверие! О, неразумни слова! Кой от хората може да каже каквото и да било за безначалния Бог? Кой може да изкаже Неговия произход? Той

каза, и всичко стана. Той заповяда и всичко се яви - видимо и невидимо. Той изпрати Избавител за човешкия род - Своя Единороден Син, нашия Господ Иисус Христос, Който проля заради нас светата Си кръв, за да ни избави от погибелта и вечната смърт. Но Господ възкръсна от мъртвите в третия ден, възнесе се на небето в присъствие на учениците Си и им изпрати, както обеща, Светия Дух. И трябва да се вярва така, както учи Светият Дух чрез устата на апостолите, понеже това учение е право и истинно. Този, който не вярва на това учение, няма да види вечен живот, но гневът Божий ще пребъдва на него вечно. Ние, християните, твърдо вярваме и се надяваме да получим вечен живот от Христа, нашия Бог. Затова и страдаме за Него с любов и умираме с готовност, като знаем, че живеем ли, или умираме, принадлежим на Господа. Всички, които се покланят на бесове, подобно на вас, заедно с бесовете ще бъдат хвърлени в геената огнена.

Докато светецът произнасял тези думи, воините се разгневиха, и като го нарекли хулител на техните богове, извадили мечовете си да посекат светеца. Като се обърнал към Бога, светият казал:

- В Твои ръце, Господи, предавам духа си. Ти знаеш, че умирам за Твоето пресвято име.

След това светият мъченик Патрокъл бил обезглавен.

Воините взели главата му и я хвърлили на далечно разстояние от тялото. След това си заминали.

По това време в планината, близо до това място се намирали двама просяци на преклонни години, които се ползвали някога от милостта на светеца и изповядвали християнската вяра. Те видели кончината на мъченика и чули последните му думи. Когато воините си тръгнали, те взели тялото и главата му с голям страх, като се боели да не бъдат забелязани от

нечестивците. Честното тяло и главата на мъченика те скрили до вечерта, а след това тайно разказали всичко на протопрезвитера на този град на име Евсевий.

Когато настъпила нощта, протопрезвитерът, заедно с дякона Ливерий, дошъл на мястото, където било скрито тялото на мъченика. Като обвили с чиста плащаница святото тяло, те го погребали в същата нощ, тихо и с малко свещи, като изпели подобаващи псалмопения.

Светият мъченик Патрокъл починал по време на царуването на Аврелиан в Рим, а сред християните - при владичеството на нашия Господ Иисус Христос, на Когото отдаваме чест и слава заедно с Отца и Светия Дух, сега и винаги и в безкрайни векове. Амин.

Страдание на светите мъченици Стратон, Филип, Евтихиан и Киприан († ок. 303 г.)

Тези свети мъченици били знатни хора, обхождали Никомидия*, посещавали народните зрелища и учили събраните там, като ги убеждавали да оставят служението на идолите и да се обърнат към вярата в Христа. Началникът на града, като видял, че мястото за зрелища опустява, и като узнал, че народът изоставил зрелищата, бидейки научен от светите мъченици, и затова пренебрегвал отеческите обичаи, водейки някакъв нов начин на живот, заповядал незабавно да му ги доведат. Когато застанали пред началника на града, те обявили, че съблюдават вярата в Христа и учат и другите на това. Тогава ги завели на мястото за зрелища и ги оставили на зверовете да ги разкъсат. Но зверовете не им причинили никаква вреда. След това били подложени на много и различни мъчения, а накрая били хвърлени в огъня. По този начин светите мъченици изминали попрището** на

страданията за Христа и, като удържали победа, приели венци.

** Никомидия - столица на източната част на древната Римска империя, местопребиваване на императора Диоклетиан. Знаменит град в малоазиатската римска провинция Витиния, разположена в северозападната част на Мала Азия.*

*** Поприще - при гърците се наричало място с определена дължина и ширина с ограда за бягане. Пробягалият попрището и достигналият края преди другите се считал за победител и за награда получавал венец.*

В памет на свети мъченик Мирон († 250 г.)

С
вети мъченик Мирон.
Фрагмент от стара
стенопис. Косово,
Сърбия

Свети Мирон бил презвитер в Ахая* по време на царуването на нечестивия цар Деций**. Игемон на тази страна бил Антипатър. Светецът произхождал от знатен и богат род. Имал много кротък нрав. В сърцето си винаги питаел топла любов към Бога и хората и прекарвал живота си богоугодно.

Веднъж, на празника Рождество Христово, игемонът Антипатър влязъл в християнския храм, за да улови християните, събрани на молитва, и да ги предаде на мъчения. Като видял това, свети Мирон се преизпълнил с ревност, със сила изобличил игемона и го укротил. Заради това той бил хванат по негова заповед и предаден на жестоки мъчения: окачили го на дърво и стъргали тялото му с железен гребен. След това го горили с огън. Накрая бил хвърлен в силно разпалена и изригваща страшни пламъци пещ. В същия миг от пещта излязъл огън и изгорил сто и петдесет нечестиви слуги на игемона, стоящи наблизко. По благодатта на Христа, светият останал жив, като не претърпял никаква вреда, и стоейки сред пещта, благославял Бога. В същото време в нея се виждали свети ангели, стоящи сред огъня около светеца и охлаждащи пещта.

Когато пещта угаснала и светецът излязъл от нея, без да претърпи вреда, игемонът започнал да го принуждава да се поклони на идолите. Светият не изпълнил тази нечестива заповед и игемонът наредил да одерат кожата му на ремъци, от плещите до нозете. Като взел от себе си един ремък, светият мъченик го хвърлил в лицето на игемона. Отново го подложили на стъргане с железни куки по оголеното от кожата тяло, а след това го хвърлили на зверовете да го изядат. Той обаче останал невредим.

Тогава игемонът Антипатър, като видял себе си посрамен във всичко от понеслия страданията заради Христа Мирон, се

преизпълнил с гняв, побеснял и убил себе си със собствените си ръце. Така загинал нечестивият с шум, като предал окаяната си душа на бесовете в ада на вечни мъки. А светият мъченик бил отведен в град Кизик*** и тук починал, бидейки обезглавен, като предал светата си душа в Божиите ръце. По такъв начин, като приел мъченически венец, той влязъл в радостта на своя Господ.

** Ахая - древногръцка област, намираща се на полуостров Пелопонес*

**** Император Деций (Декий) царствал от 249 г. до 251 г.*

**** Град Кизик се намира на полуостров Арктонис.*

Кондак, глас 4:

Из млада Христа възлюбив преславне, и Того соблюдая божественные заповеди, к тому притекл еси весь цел, Мироне всечестне, и со ангелы молишия прилежно. Проси всем почитающим память твою оставления грехов.

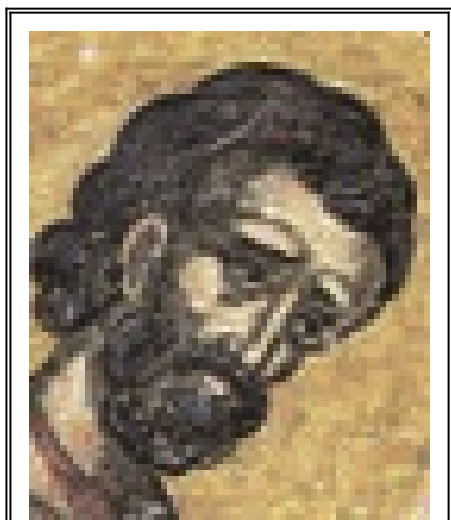
(От младини възлюбил Христа, преславни, и пазещ Неговите божествени заповеди, си се притекъл към Него от

цялата си душа, Мироне всечестни, и с ангелите се молиш прилежно. За всички, почитащи твоята памет, изпроси опрощаване на греховете.)

В същия ден се чества паметта на светите мъченици Павел и Иулиания, негова сестра.

В същия ден е паметта на светите мъченици: Фирс, Левкий и тяхната дружина, пострадали при император Декий в Кесария Витинска.

Страдание на светите мъченици Павел, неговата сестра Иулиания и другите с тях († ок. 273 г.)

Свети мъченик Павел.
Фрагмент от стара
ромейска стенопис

Римският император Аврелиан (царувал от 270 до 275 г., б.р.) издал заповед християните от цялата империя да принасят жертва на боговете. Било заповядано съпротивляващите се на това нареждане да бъдат лишавани от живот чрез жестоки мъчения. Сам царят, минавайки през Исаврия, останал във финикийския град Птолемаида*, за да принуди всички християни там да принесат жертва на

идолите. При обиколката на царя из града там били блаженият Павел със сестра си Иулиания. Павел, като видял излизания цар, осенил лицето си с кръстното знамение и казал на Иулиания:

- Дерзай, сестро моя, и не се бой, защото велико бедствие идва върху християните.

** Птолемаида - град във Финикия (днешен Ливан), на юг от Тир, на север от град Кармила. Тук апостол Павел се установил по време на последното си пътешествие в Иерусалим и целия ден прекарал сред християните (Деян. 21:7)*

Аврелиан, като видял, че Павел се прекръстил, заповядал да го хванат и да го държат в окови до сутринта. На сутринта, като наредил да поставят трона на видно място, той седнал в присъствието на целия народ и заповядал да доведат за мъчение блажения Павел. Когато го довели, царят казал:

- Дръзки човече, как се осмели по време на моето излизане из града да направиш на лицето си християнското знамение? Нима не си чул за нашия царски указ, издаден против християните?

Блаженият Павел отговорил на царя:

- Чух за твоя указ, но нас, християните, никой никога не може така да изплаши, че поради страх да решим да се отречем от истинния Бог и да престанем да изповядваме вярата в Христа, Сина Божий. Мъченията, причинявани ни от теб, са кратковременни, докато мъките, определени от нелицемерния Божи съд, ще бъдат вечни, както и прославянето, което Бог дава на християните, също е вечно. Кой от нас ще е толкова безумен, че да остави живия Бог и да се поклони на глухите и неми идоли? Сам нашият Спасител

Иисус Христос в Евангелието казва: “който се отрече от Мене пред човеците, и Аз ще се отрека от него пред Моя Отец Небесен.

Аврелиан му рекъл:

- Виждам, че дълго търпя дръзките ти думи, приближи се и принеси жертва на боговете, за да не те предам на жестока смърт.

Блаженият Павел отново казал:

- Аз не зная друг Бог, освен нашия Господ Иисус Христос, на Когото от детство служа в чистота на сърцето.

Тогава цар Аврелиан се обърнал към войниците:

- Закачете го на едно дърво и жестоко го мъчете, докато не дойде неговият Христос и не го освободи от ръцете ви.

Войниците на часа изпълнили царската заповед: закачили Павел гол на едно дърво и го измъчвали. А светецът с висок глас се молел на Бога:

- Господи Иисусе Христе, Истинен Син на Истинния Бог Отец, Чието рождество не може да разбере никой, нито ангелите, нито архангелите, нито престолите, нито господствата, нито началата, нито властите, нито силите, нито херувимите, нито серафимите**, а само Един Бог Отец - помогни на мен, смирения и отхвърлен Твой раб и ме избави от ръцете на Аврелиан.

*** Свещеното Писание различава различни ангелски чинове и степени, като посочва девет (Бит. 3:24; Ис. 6:2; Колос. 1, 16; Ефес. 1:20-21; Римл. 8:38; 1 Сол. 4:16; Иуда 4 ст.). В “Небесната иерархия” на свети Дионисий Ареопагит първо място сред ангелските чинове заемат серафимите.*

По молитвите му Господ облекчил жестоките му мъчения така, че светецът не чувствал болка от причинените му рани. В това време светата Христова невеста Иулиания, като видяла, че брат е предаден на мъчения, дошла в съдилището и извикала към мъчителя:

- Мъчителю Аврелиане, за какво така жестоко мъчиш моя невинен брат?

Разгневен от думите ѝ, Аврелиан казал на слугите:

- Открийте главата на тази жена и я бийте по лицето, за да не говори така дръзко с нас, а нечестивия мъж мъчете още по-сурово, и ще видим ще го защити ли и ще му помогне ли Христос.

Блажената Иулиания, надсмивайки се над думите на царя, казала:

- Удивлявам се как ти, царю, безумстваш и не разбираш силата на Христа, Който облекчава мъченията на призоваващите Го с вяра.

Император Аврелиан

Аврелиан се обърнал към стоящите около него и казал:

- Моята кротост, с която говоря с тази жена, я вбесява.

И като погледнал яростно на светицата, казал:

- Приближи се към боговете и им се поклони, иначе няма да избегнеш ръцете ми:

Но света Иулиания с твърдост отговорила:

- Аз не се боя от твоите мъки и не обръщам внимание на заплахите ти, защото на небето има Бог, Който може да ни избави от твоите нечестиви ръце. Предай ме на всякакви мъчения, и ще видиш помощта, оказвана ми в тях от моя Господ Иисус Христос.

Тогава Аврелиан започнал да и' говори с хитрост:

- Виждам твоята красота и заради нея искам да те пощадя; умолявам те да послушаш моите увещания и да принесеш

жертва на боговете; аз ще те направя своя законна жена и ти през целия ни живот ще царуваш заедно с мен. А на твоя брат ще дам голяма награда за страданията му и ще го почета с висш сан.

В отговор на лукавите му думи света Иулиания, издигайки очите си към небето и осенявайки лицето си с кръстното знамение, се засмяла.

- С твоя смях - казал Аврелиан - ти оскърбяваш моята велика снисходителност към теб.

Но светицата отговорила:

- Не, аз не те оскърбявам, а радостно се засмях затова, че сега съзерцавам с духовните си очи моя небесен Жених, седящ на Своя свят престол и желаещ спасението на всички хора. **Той ми каза доброволно да извърша подвига на страданията, а тебе, лукавия и пустословен човек, да презирам, тъй като ти, макар и да се наричаш цар, се покланяш на дърво и камък.**

Този отговор на мъченицата силно разгневил Аврелиан и той заповядал на войниците:

- Закачете тази жена на дърво и жестоко я мъчете, за да разбере, че се намира на царски съд.

Когато войниците започнали да измъчват светицата, брат и', свети Павел, погледнал към нея и рекъл:

- Сестро моя, не се страхувай от мъченията, които ти налага мъчителят, и не се бой от заплахите му, защото, след като малко пострадаме тук, ще получим вечна награда от Христа, нашия Бог.

В това време Аврелиан наредил на войниците, измъчващи светицата:

- Мъчете я още по-сурово, убеждавайки я да остави гордостта и безумието.

Света Иулиания, измъчвана безмилостно, като чула думите на царя, отново се разсмяла и казала:

- Аврелиане, мъчителю! Ти мислиш, че ме измъчваш, но при помощта на моя Христос аз не чувствам мъките.

На това Аврелиан отговорил:

- Макар и да лъжеш, че не чувстваш мъченията, аз ще преодолеея твоето упорство и ще продължа да те измъчвам.

Светицата отвърнала:

- Няма да ме остави моят Господ Иисус Христос и няма да допусне да бъда победена от теб, защото Той е мой помощник сега и винаги, и ще ми помага докрая, за да познаеш Неговата сила и моето християнско търпение. А на теб моят Бог ще заповяда да бъдеш мъчен във вечния, неугасим огън и ще изиска от теб тези човешки души, които си погубил със своите коварни съблазни.

Думите на светицата силно разгневили Аврелиан. Той заповядал да донесат котел със смола и под него да запалят буен огън. Когато смолата в котела закипяла така, че било невъзможно да се приближиш към него, мъчителят заповядал да хвърлят в котела светите мъченици Павел и Иулиания. Хвърлени тук, те, издигайки очи към небето, като с едни уста се молели:

- Господи Боже на нашите отци, Авраама, Исаака и Иакова, Който си слязъл във Вавилонската огнена пещ при Седрах, Мисах и Авденаго и не си допуснал да бъдат повредени от огъня, Ти, Владико, Иисусе Христе, непостижима Светлина, тайнство и прослава на Отца, денница на Всевишния Бог,

въплътил Се заради нашите грехове и живял с хората, желаещ да спаси душите, които нашият враг дяволът дръзко е прелъстил, разпръснал и погубил в ада, подобно на което сега върши и неговият ученик Аврелиан, Ти, Господи, избави и нас от това жестоко мъчение.

Докато страдалците се молели, клокочещата смола се превърнала в хладна вода и всички стоящи наоколо се удивлявали на силата на Бога и Го прославяли. А Аврелиан, обезумял от гняв, не прославил Бога, но мислейки, че това е вълшебство, заповядал да извадят светците от котела, в който не била останала и миризма на смола, а имало хладна вода. Когато мъчениците били извадени, Аврелиан им казал:

- Вие мислите, че присъстващите тук и виделите всичко, което стана, са прелъстени от вас и ще повярват, че Бог си е спомнил за вас, а не, че вие със силата на вълшебството сте изстудили котела? Кълна се в моите богове, ще направя така, че вашето магьосничество няма да ви помогне, и вие, обгорени от огъня, изранени и изнемогнали от многото и дълговременни мъчения, против волята си ще принесете жертва на боговете.

На тези дръзки думи свети Павел отговорил:

- Ние никога няма да оставим живия Бог, сътворил небето и земята, освободил ни от тъмнината и избавил ни от твоите ръце; никога, мъчителю Аврелиане, няма да успееш да ни убедиш да се поклоним на вашите базгласни, бездушни и безчувствени идоли. Предай ни на каквито мъчения знаеш, и в тях ще познаеш силата на нашия Бог.

Тогава Аврелиан заповядал да донесат две железни легла, да вземат множество въглени от народните бани и да нажежат леглата с тях, след това да положат светите мъченици голи върху нажежените легла, и при това да ги поливат с разтопена

свинска мас. По време на това мъчение Аврелиан казвал на мъчениците:

- Сега аз победих вашата вълшебна сила и вие ще разберете кой е Аврелиан - нека да дойде вашият Христос и ви помогне.

- Нашият Христос - отговорила света Иулиания на мъчителя - вече е тук с нас и ни помага, и не допуска огънят да ни вреди - ти не Го виждаш, защото не си достоен. Съветвам те да оставиш своето безумие и да се обърнеш към Христа. Ако пожелаеш да повярваш в Него, Той ще те приеме в покаяние, защото Той човеколюбиво и милостиво прощава човешките грехове; а ако не се обърнеш към Него, ще бъдеш предаден на вечния огън.

В това време двама войници, виждайки, че светците, обгаряни на леглата, остават незасегнати от огъня, с висок глас извикали:

- Няма друг Бог, освен Небесния Бог, Който помага на Павел и Иулиания!

Царят, разгневен на войниците за това, заповядал незабавно да бъдат посечени с меч и двамата. Той мислел, че те са подкупени и са взели от християните много злато, за да не мъчат жестоко светците. Когато повели войниците на смърт, свети Павел им дал такова наставление:

- Не се бойте - казал им той, вие никога няма да умрете, но заедно със светиите ще бъдете наследници на Небесното Царство.

Като чули тези думи, войниците се спрели и започнали да се молят:

- Владико Господи Иисусе Христе! Истинни Боже, Когото проповядват Павел и Иулиания! Бъди и с нас, защото ние

умираме, без да сме извършили никакво злодейство.

След тези думи те били посечени с меч. Имената им били Кодрат и Акакий. След смъртта на тези войници били поставени други, които да обгарят светците, лежащи на нажежените легла. Те сипвали сол, за да се разгори по-силно огънят; но светците не чувствали мъченията и продължавали да укоряват мъчителя. Посрамен от безсилието си против мъчениците, Аврелиан заповядал да ги хвърлят в тъмница, да сложат на шиите им дървени пранги, на нозете окови, а на ръцете да надянат железни обръчи. В тъмницата мъчителят наредил да нахвърлят по пода остри гвоздеи, като бодили в полето, и да положат мъчениците върху тях, за да нямат не само никакво облекчение в страданията, но още повече да страдат от гвоздеите, раздиращи телата им. При това мъчителят заповядал строго да следят никой от християните да не идва при тях и да не им дава храна или питие. В полунощ, когато светците лежали на остриите гвоздеи и се молили, внезапно в тъмницата просияла светлина, явил се Ангел Господен и казал на мъчениците:

- Павел и Иулиания, раби на Господа Всевишни, станете и прославете Бога!

Като казал това, Ангелът се приближил и се докоснал до веригите и оковите на мъчениците, и те на часа се счупили и паднали от телата им, язвите им се изцелили и те станали отново здрави. И ето, те видели две маси, покрити с чиста кърпа, и приготвената пред тях трапеза, пълна с всякакви ястия. Ангелът казал на светците:

- Приемете храната, която ви е изпратил Иисус Христос.

Светите мъченици Павел и Иулиания седнали на трапезата и като взели в ръка хляба, издигнали очи към небето и благодарили на Бога; след това яли и пили изпратеното от

Господа и се укрепиха. Намиращите се в тъмницата затворници видяха как възсияла светлина, как светците, освободени от оковите, седнаха на приготвените им места на трапезата, яли и се веселили. Те с изумление се приближили към тях и се удостоили да бъдат участници в тази трапеза, приготвена от невидима ръка. Като прославили Бога, явяващ такава милост към Своите раби, и повярвали в Него, те всички станали християни.

На третия ден император Аврелиан отново седнал в съдилището и като заповядал да доведат при него светите мъченици Павел и Иулиания, им казал:

- Надявам се, че мъките са ви подействали и вие, отказали се от вашето безумие, сега ще пристъпите към боговете и ще им принесете жертва.

Свети Павел му отговорил:

- Това безумие - да не се отричам от Христа, нека навеки остане у мен и у всички, обичащи Бога: "защото онова, що е безумно у Бога, е по-мъдро от човеците"; и "мъдростта на тоя свят е безумство пред Бога". И аз наистина бих обезумял, ако отстъпя от Истинния Бог и се поклоня на вашите бесове.

Аврелиан отново се разярил и заповядал да закачат двамата мъченици на едно дърво голи и да стържат ребрата им с железни нокти. А те, предадени на мъчение, се молели на Бога:

- Господи Иисусе Христе, Сине на Живия Бог, Светлина на християните, и непоколебима вяра, яви се и ни помогни, и не ни оставяй, заради Твоето Свято Име.

По молитвите им Спасителят, невидимо присъстващ до тях, облекчил страданията им и светците не чувствали мъченията. Един от войниците, на име Стратоник, поставен от лявата

страна на света Иулиания да стърже ребрата и', пожалил красотата и се въздържал да я измъчва. Светицата, разбрала неговия помисъл, го побутнала с левия крак и му казала:

- Стратоник, изпълнявай заповедта на мъчителя и не ме щади, защото ми помага Сам моят Цар, Господ Иисус Христос, вечният Бог, Той запазва душата ми и облекчава телесните ми мъчения.

Стратоник, като хвърлил оръдието, което държал, побягнал към мястото на царския съд и завикал:

- Аврелиане, нечестиви мъчителю! Защо така несправедливо предаваш на мъчения християните? Какво зло са сторили тези хора, почитащи Истинния Бог? За какво така тежко страдат? Нима само за това, че почитат Христа, Владиката на всичко?

Като чул тези думи, царят така страшно се разгневил, че в продължение на цял час не можел да говори. Накрая проговорил:

- И ти, Стратоник, си станал участник в същото това безумие! Какво те е прелъстило? Красотата на Иулиания ли, или си бил победен от женските думи?

Като издигнал очи към небето, Стратоник видял, че лицата на светите мъченици, висящи на дървото за мъчения, са светли като лицата на Божии ангели. Като се оградил с кръстното знамение, той на часа се затичал към устроения от нечестивия идолски жертвеник, съборил го и тъпчейки го с крака, извикал:

- И аз съм християнин! Мъчителю, прави с мен каквото искаш.

Аврелиан силно се разгневил и заповядал да отсекаат главата му. Когато Стратоник бил заведен на мястото на наказанието,

се помолил на Бога така:

- Господи Иисусе Христе, Когото проповядвайки, Павел и Иулиания остават непобедими, запазвани от Твоето Божество, и посрамват мъчителя, моля Те - приеми и моята душа в Твоето Небесно Царство, не отхвърляй мене, който толкова кратко съм изповядвал Твоето свято Име пред мъчителя Аврелиан.

След тази молитва той бил посечен с меч, а християните взели тялото му и го скрили. А свети Павел и Иулиания били измъчвани целия ден, без никак да изнемогнат от мъченията. Аврелиан се обърнал към Иулиания и казал:

- Скверна и нечестива жено! Как си могла по време на мъченията да прелъстиш този войник? Ти си виновна за смъртта му.

Светицата отговорила:

- Аз не съм го прелъстила и не съм виновна за смъртта му; но Христос, Който ме е избрал за Своя невеста, го е призовал към Себе Си като достоен, защото, ако не беше достоен, никога не би могъл да получи мъченически венец. Ти сам ще се мъчиш в пламъка на геената, а него ще видиш в Царството Небесно. Тогава ти ще започнеш да се биеш в нечестивите гърди, виждайки, че твойт подчинен, човек незначителен и отхвърлен от теб, е поставен по-високо от теб, и е увенчан от Христа със славата на Небесното Царство. Тогава ти ще се изпълниш с голяма печал и ще завикаш, просейки милост за себе си, но никога няма да я получиш.

След това Аврелиан заповядал да прекратят мъченията на светците и отново да ги заключат в тъмница. Същия ден вечерта наредил да ги прехвърлят от тъмницата в народната баня. След това извикал чародеи, вълшебници и заклинатели

на змии, заповядал им да донесат най-злите влечуги, каквито имали: ехидни, аспиди и змии и да ги пуснат в банята, където били заключени мъчениците. Чародеите, изпълнявайки царската заповед, събрали множество змии и ги пуснали в банята при светците. Но влечугите пълзели в нозете на светите мъченици и не им вредели, а светците безстрашно възпявали и славословели Бога. Заключени в банята заедно със змиите, светците прекарвали три дни и три нощи; на четвъртата нощ Аврелиан изпратил да узнаят изядени ли са от гадините Павел и Иулиания. Когато изпратените се приближили към вратите на банята, чули, че светците пеят псалми и славословят Бога. Желаяйки по-добре да узнаят какво става вътре, изпратените се покачили на покрива на банята и започнали да гледат отгоре през прозорчето. Те видели ярка светлина и свети Павел, седящ заедно със своята сестра, света Иулиания. Около тях стоял Божий Ангел и не позволявал на гадините да се докосват до светците. Като видели това, изпратените отишли при цар Аврелиан и му известили всичко, което видели. На другата сутрин той отново седнал на съдилището и заповядал на чародеите и заклинателите да вземат гадините от банята, а мъчениците да доведат при него на съд. Чародеите, приближавайки се към вратите на банята, започнали посредством заклинания да викат при себе си змиите, но те не ги слушали. А когато били отворени вратите на банята, на часа се нахвърлили върху своите заклинатели и върху други хора, дошли с тях, ухапали ги смъртоносно и изчезнали. След като се разбягали, дошли изпратените от мъчителя, и като взели светите мъченици, ги довели при него на съд. Мъчителят ги погледнал и усмихвайки се, казал:

- Радвам се отново да беседвам с вас, защото се надявам да узная от вас нещо велико. Кълна се в боговете, че ако ми кажете истината, ще получите много и големи дарове от мен и

ще бъдете знатни лица в моето царство. Кажете ми истина ли е това, което чух от гледащите към вас през прозорчето на банята; като че нашият владика Аполон е дошъл при вас и ви е помогнал, защитавайки ви от гадините, и вие сте видели лицето му със собствените си очи.

Свети Павел отговорил на царя:

- Ние не познаваме Аполон и никога не сме го виждали, защото служим на Истинния Бог, приготвил спасение за Своите раби. Твоята душа е безнадеждно загинала, защото ти не искаш да познаеш истината и да се покаеш. Ужасното беснуване от мъченията, които измисляш, те е довело до това да се осмеляваш да хулиш безплътния Божий служител, светия Ангел, когото нашият Господ Иисус Христос е изпратил при нас да загради устата на гадините, и дръзко го наричаш Аполон.

Думите на мъченика силно разгневили Аврелиан и той заповядал да бият свети Павел с оловни пръчки по лицето и при това да му казват:

- Как се осмеляваш да отговаряш така гордо и дръзко - знай, че стоиш пред царя.

След това мъчение Аврелиан заповядал да отведат свети Павел и да приближат към него света Иулиания.

Мъчителят казал:

- Господарке на моето сърце, Иулиания! Умолявам те - не следвай безумието на брат си; виждам, че ти си девица разсъдителна и с голям ум, затова послушай съвета ми и ще бъдеш царица с мен, защото аз ще те взема за жена и ще поставя твои златни статуи във всички градове на империята.

Но светицата отговорила на царя:

- С нищо няма да ме прелъстиш, нечестиви мъчителю, няма да уловиш със своята хитрост рабинята на Всевишния Бог и няма да я направиш виновна за вечна смърт. Дори и да искаш, не можеш да ме лишиш от Христовата слава и Небесното Царство.

Тогава Аврелиан заповядал да отведат светицата от съдийското място и отново да доведат при него свети Павел, на когото започнал да говори:

- Ето, Павле, твоята сестра Иулиания ни даде обещание да принесе жертва на боговете, поради което искам да я взема за своя жена и тя ще бъде господарка на цялото ми царство. Убеди се и ти и изпълни моята заповед да принесеш жертва на боговете: ти ще бъдеш мой приятел и за награда ще получиш висока длъжност.

Но на тези лукави думи свети Павел отговорил така:

- Наистина, ти лъжеш, че сестра ми е отстъпила от своя пречист и безсмъртен Жених - Христа, и е станала близка с тебе, скверния и тленния, и твоите бесове. Но не е удивително, че ти излъга, защото имаш за свой баща дявола, който е баща на лъжата; от него си се научил да лъжеш и вършиш това, което върши и той, и не можеш никого да прелъстиш по друг начин, освен чрез лъжа. Но напразно се трудиш, защото няма да ни прелъстиш с твоята лъжлива хитрост, дори и да ни обещаеш царство над целия свят.

Разгневен от отговора на мъченика, Аврелиан му казал:

- Докога ще говориш така дръзко с нас, несмислени човече? Кълна се в боговете, че ще ви измъчвам с всякакви мъки, и никой няма да успее да ви освободи от ръцете ми.

Като казал това, царят заповядал да накладат голям огън, да донесат четиринадесет железни пръчки и да ги нагорещат на

огъня; след това наредил да вържат ръцете и нозете на свети Павел, да проврат нажежената пръчка между ръцете и нозете, да го вкопаят в земята и двама войници последователно да го бият с нажежени пръчки. Заповедта била изпълнена.

А Иулиания мъчителят заповядал да отведат в публичен дом и да я предадат на осквернение. Като чули за тази заповед, мнозина побързали нататък, надпреварвайки се един друг да влязат при нея, възбудени като коне от нейната красота. Когато светицата била отведена в публичния дом, явил и' се Ангел Господен и казал:

- Не бой се, Иулиания, защото Господ Иисус Христос, на Когото ти служиш, ме изпрати да те пазя, за да се прослави Неговото свято име сред онези, които Му се боят.

И Ангелът започнал да поразява със слепота разпътните хора, които искали да се докоснат до светицата, отърсвайки ги като прах от нозете на Христовата невеста, така че те не могли да се приближат към нея, вървели пипнешком и се натъквали на стени. Виждайки това чудо, народът като с едни уста гръмогласно извикал:

- Велик е Богът на Павел и Иулиания, навсякъде спасяващ и запазващ боящите се от Него!

А ослепените развратници, преклонили колене, викали към светицата:

- Иулиания, рабиньо на Всевишния Бог, ние съгрешихме пред тебе, като искахме да те оскверним, но ти, като служителка на благия Бог, прости ни и се помоли за нас на твоя Христос да ни дарува да прогледнем.

Светицата се смилила над тях, взела малко вода и възнасяйки очи към небето, започнала да се моли на Бога:

- Иисусе Христе, Истинни Боже, Спасителю на всички люде,

чуй Твоята рабиня и покажи знамения и чудеса, каквито Ти извършваш над хората, дарувай на тези хора да прогледнат, за да прославят Твоето свято име.

Като се помолила, светицата поръсила с вода всички ослепени и те веднага прогледнали; изцелените паднали на земята, благодарили на Бога и като влезли в християнския храм, се покаjali за греховете си и се удостоили със свето **Кръщение**. В това време войниците, по заповед на царя, продължавали да мъчат свети Павел, като без пощада му нанасяли удари с нажежени пръчки, при което и слугите, и пръчките често се сменяли. В тези страдания светецът извикал към царя:

- Аврелиане, нечестиви мъчителю, какво зло съм ти направил, че ти така жестоко и безбожно ме мъчиш? Но наистина, моят Владика Иисус Христос облекчава страданията ми, а теб те чака вечният огън, приготвен за теб и за дявола, който те учи да действаш против нас.

Аврелиан, желаейки да опечали светеца, казал:

- Павле, къде е твоята сестра Иулиания? Ти мислиш, че тя е девица; а тя днес беше предадена на поругание в публичния дом.

На тази хула свети Павел отговорил:

- Вярвам, че моят Бог, облекчаващ страданията ми и избавящ ме от твоето лукаво замислие, ще защити и моята сестра и ще я запази непорочна от всяка сквернота, и ще изпрати от небето Своя Ангел да я пази.

След не много време Павел отново казал:

- Ето, моята сестра се връща непорочна, съхранила девството си, и идва да види моите страдания и моите рани.

Светецът казал така, защото с прозорливите си очи видял всичко, което се случило с Иулиания. Мъчителят заповядал да върнат светицата. Когато тя отново била доведена в съдилището и Павел я видял, той се изпълнил с велика радост и посрещнал сестра си със светла усмивка. Аврелиан попитал светицата:

- Иулиания, насладиха ли се развратниците на твоята красота?

Светицата отговорила:

- Моя радост, красота и украшение е Христос, Който изпрати Своя Ангел и ме запази, мене, Своята смирена рабиня: аз възложих своето упование на Него и прославям Неговото Пресвято Име, защото Той е Истинният Бог, Който върши чудеса, и няма друг Бог, освен Него Единия.

Като заповядал да прекратят мъчението над Павел, царят се разпоредил да изкопаят яма, дълбока три сажена, да я напълнят с дърва и да ги запалят. Когато дървата изгорели напълно, и в ямата останали много запалени въглени, мъчителят заповядал да хвърлят тук светите мъченици Павел и Иулиания. Но те сами тръгнали към огнената яма, осенили се с кръстното знамение и се хвърлили в нея. Намирайки се в огъня, те възпявали и прославяли Господа, защото Ангел Господен слязъл от небето, отслабил силата на огъня и разпръснал въглените, а мъчениците запазил цели и невредими. Светците стоели в ямата и възпявали:

- Благословен Бог, Царят на вековете, задето си спомни нашето смирение и Сам угаси огнения пламък, прощавайки греховете ни по Своята велика благост; Ти запази нас, недостойните, цели и незасегнати от яростта на мъчителя Аврелиан.

Целият народ слушал пението на светците, и много езичници, видели славата Божия, се умилили в сърцето си, отхвърлили идолите и повярвали в Христа. Царят заповядал да хвърлят камъни по намиращите се в ямата светци. Но внезапно се появила мълния и се чул силен гръм, явил се огнен облак, от който слязъл огън на земята и се чул глас от небето:

- Аврелиане, ти ще отидеш в геената огнена, приготвена за тебе и твоя баща - дявола.

Аврелиан и целият народ изпаднали в страх и мъчителят наредил да извлекат светците от ямата и да ги затворят в тъмница. А те прославяли Бога за всички чудеса, които Бог извършил заради тях. След седем дни Аврелиан отново седнал в съдилището и заповядал на жреците да донесат всички идоли, които имали, златни и сребърни, украсени със скъпоценни камъни, и да постелят под нозете им неговата царска порфира. След това извикал светите мъченици Павел и Иулиания и с жестока ярост им казал:

- Сега пристъпете и се поклонете на боговете, защото няма да избегнете ръцете ми.

Свети Павел се надсмял над думите му и казал:

- Мъчителю, ние никога няма да оставим Бога, Който сътвори небето и земята, не се надявай някога да ни склониш към идолопоклонство.

Тогава Аврелиан казал на мъченика:

- Ти, който си достоен за жестока смърт, мислиш, че те са идоли; нима не разбираш намиращите се в тях сили?

Свети Павел отговорил:

- Зевс***, когото ти наричаш бог, е бил вълшебник, изпълнен

със страст и най-невъздържан блудник. Той, като видел красиви жени и девици, ги прелъстявал чрез вълшебство по различни начини: понякога се превръщал в бик, понякога в птица - в орел или лебед, понякога в злато, и така прелъстил и осквернил много лица, той бива почитан от тях като бог. Но няма да изброявам подред всичките му блудни, безсрамни и беззаконни дела, защото виждам, че ти се гневиш, слушайки думите ми - аз ни най-малко не се боя от твоя гняв, но за да не съблазня слушащите, ще премълча за другото. А другият ваш бог - Аполон: той не е ли роден от прелюбодеяние от една жена, на име Латона, която го е родила между две дървета? Този Аполон е извършил много срамни деяния, подражавайки на своя баща Зевс. По подобен начин е вършил срамни деяния и знаменитият ваш бог Дионис, нима той не е роден от прелюбодеяние от Семела, дъщерята на Кадъм?

*** Зевс или Юпитер - гръко-римски бог (бяс), почитан от езичниците като владетел на небето и земята, баща на всички богове и хора. Според разказите на езическите писатели Зевс, за да прелъсти някоя жена, прибегвал до подобни превъплъщения: така при Даная слязъл във вид на златен дъжд, Леда прелъстил, приемайки вид на лебед, Европа похитил, превръщайки се в бял бик. Аполон - бог (бяс) на древните гърци и римляни, бил почитан като бог на светлината, в частност слънчевата, а също и на умственото просвещение, поезията и музиката, бог прорицател, лечител на болести и пазител на гражданския ред. Латона - според митологията преди Хера жена на Зевс, с когото незаконно родила Аполон и Артемида (или у римляните Диана - богиня (демон) на раждането, лова и луната); тя се явява любима на Зевс и по това време, когато е бил женен за Хера, и бива преследвана от ревнивата Хера по цялата земя, докато не родила на Делис на планината Кинт Аполон. Дионис или Вакх (Бакхус) - бог на лозята и винарството. Негова майка е Семела,

дъщерята на Кадъм, баща – Зевс.

Светецът правилно нарича раждането на Дионис прелюбодеяние, тъй като, според митологията, Зевс незаконно го е родил от Семела, когато е бил женен за Хера (Юнона - римското название на гръцката богиня Хера - жената на Зевс). Такъв род разкази на езичниците за Зевс показват до каква степен езическото религиозно мислене се е отклонило от истинния път на богопознанието, стигайки до обожествяване в лицето на своите богове на постъпки, които осъжда даже здравото, естествено нравствено чувство в човека.

- Лъжеш, дръзки! - изкрещял Аврелиан. - Дионис е роден от Юнона, майката на боговете.

Свети Павел се засмял и казал:

- Може ли да бъде бог роденият от жена? Може ли някой да стане бог, ако преди не е бил? Има ли бог жена и може ли да ражда деца от жена?

Аврелиан, разгневен от такъв отговор, казал на светеца:

- Нечестиви и дръзки човече! Докога с лукави думи ще порицаваш и хулиш нашите богове? Нима вашият Христос, Когото вие наричате Небесен Бог, не е роден от жена?

Свети Павел отговорил на хулителя:

- Макар и да си недостоеен да знаеш тайната на Божественото Откровение, но за да не се прелъстят от твоите думи стоящите около теб, необходимо е, макар и накратко, да разкажа за това, за което питаш. Бог в началото сътворил небесата и земята и всичко, което се намира на тях, моретата и всичко, което е в тях; създал е и човека, по Свой образ и подобие, чист, без никакъв грях, праведен, благочестив, и го

поселил в рая, пълен с всякакви блага, като му създал помощница от реброто му. Но вашият баща - дяволът, завиждайки на такова блаженство на хората, съблазнил Ева и чрез нея довел и Адам до престъпване на Божията заповед. Адам и Ева били изгонени от рая, родили синове и дъщери, от които целият свят се напълнил с хора - и целият човешки род подлежал на смърт чрез влезлия в света грях, така че всички наши праотци и праведници отивали в ада наравно с грешниците: "смъртта царува от Адама до Моисея и над несъгрешилите с престъпление, подобно на престъплението на Адама", както казва Христовият Апостол Павел. Поради това Небесният Отец, Всемогъщият Бог, в милосърдието Си към човешкия род и желаейки да му помогне, изпратил Своя Син да приеме човешка плът, да спаси Адама и окованите заедно с него във веригите на ада. Този Син Божий е Словото на Отца, родено от Отца преди всички векове, Негова Мъдрост и Сила, и Десница, за въплъщението на Коего благовестил Архангел Гавриил на Пресветата Дева, произлизаща от пророчески и царски род; в Нейната пречиста и осветена утроба невидимо Се вселил Сам Бог, тоест Словото на Отца, въплъщавайки се, когато Ангелът Й казал: "Радвай се, благодатна! Господ е с тебе... и силата на Всевишния ще те осени; затова и Светото, което ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий". И от непорочната Дева се родил Синът Божий, Словото на Отца, обличайки Се в плът, като в дреха, заради спасението на човеците. Никой не може да види Истинния Бог, защото Бог е като Огън, изстребващ всичко; не може човек, живеещ на земята, да види Божието Лице и да остане жив. Затова нашият Бог, въплъщавайки се, се родил, и като младенец се хранел с мляко, бидейки съвършен по Божество. Той бил дете, юноша, израснал в плът до съвършен Човек, поживял с хората тридесет и три години, обхождайки градове, страни и селища, вършейки благодеяния на всички и избавяйки нас, победените и пленените от дявола. След това Той доброволно бил разпънат

на кръст, за да дарува спасение на света, погиващ от дяволското лукавство, и умрял по плът, слязъл в ада заедно със Своята свята душа и съкрушил медните врата, сломил железните заворки и извел от тъмнината и дяволските мрежи душите на светиите и ги възвел в небесните селения. В третия ден Той възкръснал от мъртвите заедно със Своята плът, явил се на учениците, на Своите апостоли, и на много други истинно вярващи в Него, ял и пил с апостолите четиридесет дни, след това се възнесъл на небето и седнал отдясно на Бога Отца със Своята плът. Сега дяволът се съкрушава в мъки, защото Христос Бог го е низвергнал под нозете на християните, за да го тъпчат влизащите в Царството Небесно, на което ти си чужд, а ще бъдеш във вечния геенски огън, наследство на твоя баща, дявола.

Като изслушал това, Аврелиан изменил лицето си от ярост, заскърцал със зъби и изкрещял:

- Дръзки и скверни човече! Аз търпеливо изслушах твоите лукави слова, окърбяващи нас и хулещи боговете. За последен път ви казвам: ако не принесете жертва на боговете, ще ви предам на люта смърт.

Свети Павел и Иулиания гръмко възкликнали:

- Ние сме християни и се надяваме на Христа, на твоите богове няма да се поклоним, и на твоите бесове няма да послужим, от твоите мъчения не се боим, колкото и каквито и да било мъки да измислиш за нас. Защото ние вярваме в Бога и се надяваме, че ти ще бъдеш победен от нас, както и дяволът е победен от Христа, укрепяващ ни и разрушаващ твоите зловни строежи.

Тогава Аврелиан заповядал да завържат Павел за едно дърво и да обгарят лицето му с огън, а на глашатая - да вика:

- Не говори дръзки думи на царя и не порицавай боговете.

Виждайки мъчението на брата си, Иулиания извикала:

- Нечестиви мъчителю! Какво зло е направил моят брат, за да го измъчваш така жестоко?

Аврелиан заповядал да завържат и Иулиания и да я мъчат, обгаряйки лицето и' с огън; и при това казал на Иулиания:

- Безчестна, смири се, както подобава на жена.

Светицата му отговорила:

- Аврелиане, ще те послушам за това, че трябва да се смиря като жена, но се страхувам от Христа, Живия Бог, Който е пред очите ми; аз не мога да Го оставя и няма да се поклоня на бесовете.

Аврелиан, виждайки, че е посрамен от светите мъченици, силно се разгневил и отново заповядал да обгарят телата им. Целият народ, виждайки страданието на светците, извикал:

- Царю Аврелиане, ти несправедливо ги съдиш и мъчиш за това, че не искат да принесат жертва на боговете; ти ще дадеш отговор за тях слад смъртта.

Аврелиан, изплашен да не се надигне някакво вълнение сред народа, издал заповед светите мъченици да бъдат обезглавени, и телата им да бъдат хвърлени на псетата, зверовете и птиците. И повели светците на смърт. А те се радвали и веселили, и възпявали: "Но Ти ще ни спасиш от враговете ни, и посрамиш ония, които ни мразят."

Когато ги отвели извън града, на мястото на посичането, свети Павел помолил войника да отсече първо главата на света Иулиания, защото се боял тя да не се изплаши, виждайки отсичането на неговата глава. Света Иулиания, осенявайки се

с кръстното знамение и радвайки се, подложила шията си и била посечена с меч. Свети Павел, виждайки че сестра му е загинала с мъченическа смърт, въздигнал очи към небето и благодарил на Бога, а след това и сам, ограждайки се с кръстното знамение, подложил шията си и бил посечен с меч. Светите тела на мъчениците останали извън града непогребани, защото, по заповед на царя, недалече били поставени войници да пазят да не ги вземат християните. Към мястото на смъртта им притичвали псета, но не се докосвали до телата на мъчениците; приближавали се и вълци, но и те не се докосвали до телата, но даже ги пазели, и неотстъпно стоели около тях; долитали хищни птици, но не се спускали към честните тела, те летели над тях, пазейки ги и не давайки мухите да кацат на тях. Така продължило седем дни и нощи, след което войниците известили за това на Аврелиан. Той ги изслушал и казал:

- Колко силно е вълшебството на християните! Ние не можахме да ги победим даже и след смъртта.

И Аврелиан заповядал на войниците да си отидат от стражата, но не през деня, а през нощта, за да не станат за посмешище на християните.

С настъпването на деня християните, като видели, че няма стража, взели многострадалните тела на светите мъченици Павел и Иулиания и с чест ги погребали. На нашия Господ Иисус Христос, царстващ заедно с Отца и Светия Дух, слава и чест, сега и всякога и във вечни векове. Амин.

Страдание на светите мъченици Тирс, Левкий, Калиник, Филимон, Аполоний и на другите с тях († 249-251 гг.)

*Свети мъченик Тирс.
Фрагмент от древна
миниатюра в Света
Гора-Атон*

Светите мъченици Тирс, Левкий и Калиник били родени във Витинската област, но израснали в град Кесария. Те пострадали заради Христа при царуването на император Деций.

Един от областните управители на име Кумврикий пристигнал в Кесария от Никомидия и ревностно утвърждавал тук идолопоклонството, грижейки се усърдно за идолските капища и жертви и за всичко онова, което е приятно на врага на човешкия род - дявола. Той принуждавал към същото и местните жители, като привличал едни с ласкателства, а други - със заплахи. Сред кесарийските граждани имало един човек на име Левкий, мъж честен, разумен, учен и благороден. Като видял какви беззакония се вършат, той силно скърбял в душата си и се разпалвал с все по-голяма ревност по Бога. Той нямал повече сили да таи пламъка на ревността в душата си и

не пожелал да крие истинската вяра, която изповядвал, затова неочаквано се явил при управника и казал:

- Кумврикий, защо се въоръжаваш против собствената си душа, като почиташ безчувствените и глухи идоли и увличаш в това печално заблуждение много други? Хора като тебе са побезчувствени от камъните и дърветата, защото не искат да познаят своя истински Бог и Спасител и не желаят да живеят в светлина, оставяйки мрака на заблудите.

Безумният управник не понесъл истината, изпаднал в ярост и заповядал веднага, без разпит, Левкий да бъде бит. Но доброволно приемайки страданията, мъченикът благодарял на Бога и така още повече разярил властника. За това бил подложен на изтезания, докато мъчителите му не останали без сили. Тялото му изнемогнало, съкрушено от побоите, и той се молел да бъде напълно освободен от него и да се представи на Господа. Да се изпълни желанието му способствал и самият мъчител, който заповядал свети Левкий да бъде изведен извън града и да бъде отсечена главата му. Светият тръгнал без страх и смущение, без болка и мъка на лицето си. Той сияел от радост и блаженство, като че го водели не за наказание, а за венчание. Далеч от града отсекли главата му и той преминал на небесата, за да приеме нетленен венец за подвига си.

Слухът за жестокостта на Кумврикий скоро се разпространил по всички съседни страни и християните започнали да се крият от страх пред свирепия му нрав. Но блаженият Тирс, макар още да не бил кръстен, а пребивавал сред оглашените, се въоръжил с ревност по Бога, явил се при мъчителя и казал:

- Бъди здрав, светлейши властнико!

И когато Кумврикий му отговорил с приветствие, той продължил:

- Може ли всеки човек да каже пред вас, съдиите, това, което иска, или трябва да чака заповедта ви и преди да я получи да не издава нито звук?

Властникът, сякаш забравил как бил постъпил с Левкий, отвърнал:

- Може, пък и до днес свободата на словото не е отнемана от никого, особено ако става въпрос за обща полза.

Тогава Тирс казал:

- Какво по-полезно може да се каже от това, което е полезно за душата? А аз виждам, че ти притесняваш мнозина и ги лишаваш от спасение, като ги отвличаш от истинската вяра и по своята злоба ги принуждаваш да служат на идолите. Така ти разпалваш цялата огнена геена за душата си. Затова реших смело и свободно да говоря с тебе и да науча защо си поставил за закон хората да оставят Създателя на небето и земята и на всички човеци и да се покланят на делото на човешки ръце, сякаш казват на дървото: "ти си мой баща", и на камъка: "ти ме роди", както изобличава идолопоклонниците свети пророк Иеремия. Цялата ти грижа е да убедиш всички хора, ако е възможно, да споделят твоя пагубен начин на мислене.

Кумврикий отвърнал:

- Твоите несвоевременни и неуместни думи показват, че си заразен от християнството. Впрочем остави тези суетни въпроси и лъжливите им отговори на онези хора, които се занимават в школите и не се грижат за народните дела. Сега се подчини на императорския указ и принеси жертва на боговете. Ако не изпълниш това, ще получиш възмездие за думите си с приготвените за теб мъчения.

- Тъй като вие сте разумни Божии създания - отвърнал светият, - не бива да вършите нищо неразумно без внимателно

да го разгледате. Но щом искаш да се подчиняваш на безумната заповед на твоя цар, прави това, което ти е наредено.

Управникът казал:

- Мисля, че нашата снизходителност те прави толкова високомерен. Но виждам и че си разсъдителен и умен човек, затова те съветвам да покажеш послушание и да избегнеш мъченията. Иди при жертвеника и въздай дължимото на боговете, така ще бъде простена предишната ти вина, ще станеш приятел на великия цар и ще прекараш остатъка от живота си с големи почести.

- Много размишлявах за това - отвърнал блаженият, - не мисли, че ме намираш неподготвен и че не съм премислил всичко това предварително. Отначало дълго размишлявах сам в себе си и след внимателно изследване се убедих, че вашите богове са бездушни идоли и храмовете им са нечисти. И аз им се присмях и избрах чистата и истинска християнска вяра. Затова не отлагай изпълнението на онова, което ти е заповядано за нас, християните.

Тези думи изпълнили мъчителя с ярост и той веднага заповядал на неколцина силни слуги да бият светеца с юмруци, а после да го вържат с ремъци за нозете и ръцете и да го разпъват с всички сили на различни страни. Когато това било изпълнено, членовете на тялото му започнали да излизат от ставите и да се разкъсват, но мъченикът понасял всичко търпеливо и със светъл взор. Мъчителят заповядал да избодат очите му с гвоздеи, да прекършат членовете му и да избият зъбите му с чукове. А светият се смеел над мъчителя и с това го разярявал още повече. Кумврикий заповядал да разтопят олово, да приготвят желязна решетка и да положат върху нея мъченика с лицето надолу. Освен това призовал своите влъхви и жреци, за да го прелъстят със слово. Те започнали да

уговарят светеца поне за малко и привидно да се подчини на управителя.

- Така ти ще се избавиш от страшни мъчения - казвали те - и ще получиш много блага, а твоят Бог ще ти прости, като познава немощта на човешката природа. Той няма да се гневи, защото сме чували, че е благ и многомилостив.

Мъченикът отговорил:

- Точно затова понасям мъки заради моя Бог, защото е благ и милостив. Щом вие, макар и да знаете, че ви очакват безкрайни мъки, не се обръщате от заблудата към истинния път, защо аз да не претърпя мъжествено временните страдания, въздаяние за които ще ми бъде царството Небесно.

След тези негови думи започнали да го поливат с врящо олово. Но то веднага се разляло като поток, изгорило и погубило много езичници, които стоели наоколо. А светият се изправил от железния одър невредим и напълно здрав, а очите му виждали, както и преди. При това чудо присъстващите изпаднали в ужас и самият управник бил изумен. Но макар да можел да познае Онзи, Който сторил чудото, предпочел да остане заслепен и над него се изпълнили думите на Писанието: "Ти си видял много, ала не си забелязвал; ушите ти са били отворени, ала не си слушал". Той се разгневил още повече на мъченика, нарекъл го влъхва и чародей и го подложил на още по-големи страдания. Но светият претърпявал мъжествено всичко и свише се чул някакъв укрепяващ подвижника глас, който изпълнил със страх езичниците, а вярващите утвърдил във вярата.

Управителят се побоял да продължи мъченията, които само го посрамвали, и заповядал да хвърлят свързания мъченик в тъмница. Сам той се отправил към дома си, размишлявайки на какви още по-жестоки изтезания да подложи Тирс. А светият в

тъмницата усърдно се молел Бог да го сподоби със свето кръщение. И ето че внезапно, по Божията благодат, през нощта оковите му паднали и вратите се отворили от само себе си. Той излязъл от тъмницата и се отправил при кесарийския епископ, който се криел от гонението. Когато го видял, епископът паднал в нозете му, защото вече бил чувал за неговото мъжество и търпение и го почитал много. Но светият вдигнал епископа и сам паднал в нозете му с думите:

- Не прави това, честни отче! Подобава аз да ти въздам поклонение, защото съм дошъл не да благословя, а да приема благословение.

Епископът му казал:

- Трябва ти да ни благословиш, защото яви голямата сила на добродетелта и се облече в светлата риза на Духа, като претърпя такива страшни мъки.

- Точно затова съм тук - отговорил мъченикът, - за да се облека в ризата на нетлението, като се възродя с вода и Дух, защото още не съм се сподобил със светото кръщение. Моля те да изпълниш веднага моето желание и да ме кръстиш.

Епископът кръстил Тирс, който излязъл от купела и възкликнал:

- Господи Иисусе Христе, Боже мой, Който ме сподоби да се възродя с вода и Дух! Дай и на мен чрез страданието да се сподобя с кръщението, с което Ти си се кръстил, и като изпия чашата на Твоите страдания, да стана участник на Твоята смърт.

После той беседвал с епископа, простил се с него и се завърнал в тъмницата. При това Христовият страдалец бил съпътстван от чудна светлина, а след него вървели свети ангели, ясно видени от неколцина достойни хора. В тъмницата

той прекарвал времето си в обичайните молитви.

По това време един сановник на име Силван, родом от Персия, човек жесток и немилосърден, пожелал да се покаже благожелател и единомишленик на императора и го молел да му дарува власт да проследи дали наистина мъчителите, на които било наредено да погубват християните, изпълняват царските укази. Той получил такава власт и пристигнал в Никея и Кесария, като навсякъде принасял жертва на идолите и проливал много християнска кръв по езическите празници. Доложили му, че великият Тирс не може да бъде победен с никакви мъчения и в същото време изумява хората със знамения и чудеса. Силван веднага заповядал да го доведат, а сам отишъл да принесе жертва на главния езически бог Зевс. На следващия ден заедно с Кумврикий той седнал на съдийското място, призовал Тирс и заповядал пред всички да прочетат записа от предишния му разпит. После казал на мъченика:

- Не мисли, че ще страдаш, както преди - ти ще понесеш още по-жестоки мъчения, ако продължаваш да упорстваш.

Мъченикът отвърнал:

- Моят Господ Иисус Христос, Който ми даде сили да понеса предишните мъки, и сега предстои пред мене и ме избавя от вашите ръце, защото само на Него служа и Него Единия признавам за Бог, а вашите езически идоли и богове смятам за заблуждение. Впрочем, ако желаеш да ме склониш да принеса жертва не с принуда и насилие, а с благоразумно слово, доброволно, кажи ми: на кого и как трябва да принеса жертва? Ако видя, че думите ти са справедливи, ще се покоря и няма напразно да се противя на истината.

Тогава Силван взел светия за ръка и му казал:

- Да идем в храма и там ще ти покажа на кого да принесеш жертва.

Когато отишли в храма на Аполон, Силван посочил идола и казал:

- Ето бога, когото почитаме, и ако му се помолиш и принесеш жертва, в негово лице ще придобиеш велик пазител и ще получиш благодат от останалите богове.

Мъченикът казал:

- Гледай каква жертва ще му принесе и как ще му се моля.

И когато всички обърнали погледите си към него, той вдигнал ръце и очи към небето и призовал неизречената Божия сила. Изведнъж ударил гръм и идолът на Аполон паднал и се разсипал в прах. Светият мъченик се обърнал към присъстващите и казал:

- Гледайте, вашите богове са само създание на човеци и не могат да понесат дори името на истинския Бог.

Силван изпаднал в ярост и възкликнал:

- Ще унищожа и изтребя докрай вълшебството ти.

И заповядал веднага с остри железни остриета да разкъсват тялото на мъченика до кости. Плътта на светия падала на земята, а мъчителят говорел:

- Къде е твоят помощник Бог, Когото почиташ и на Когото се надяваш?

Мъченикът отвърнал:

- Нима не виждаш действащата в мене Христова сила, която явно ме укрепява? Как земно и немощно тяло може да понесе такива мъки, ако не му се подава Божествена помощ свише?

Тогава Силван заповядал да донесат огромен котел, да го напълнят с вода и да запалят под него огън. Когато водата кипнала, вързали мъченика и го пуснали в нея надолу с главата. Но светият призовал Христовото име, котелът се счупил и водата се разляла, а той останал невредим. Мъчителят бил посрамен и се разгневил, но тъй като имал и други обществени дела, отново заповядал да отведат мъченика в тъмница.

Скоро Силван заедно с Кумврикий се отправил в град Апамея и взел със себе си светеца. Когато приближили града, той спрял, повикал мъченика и казал:

- Тирсе, или дай тук обещание да принесеш жертва на боговете и ще останеш жив, или по най-жесток начин ще бъдеш лишен от живота.

В отговор светецът му казал същото, както и преди, и в заключение добавил:

- Скоро вашите души ще бъдат изтръгнати от вас.

Мъчителите се разгневили, заповядали да влачат Тирс с побои към града и там заради вълшебствата му да го хвърлят в морето, за да загине в мъки и дори да не се удостои с погребение. Но не успели да влязат в града, когато започнало да се изпълнява пророчеството на мъченика: Силван внезапно се лишил от сили, а Кумврикий се разболял от треска и след четири дни двамата по жалък начин завършили живота си. Казват, че дори земята не приемала нечистите им тела, докато за това не се помолил светият мъченик. А той останал в Апамея двадесет и три дни, до идването на новия управител.

Новият управител Вавда по характер и омраза към християните бил подобен на своите предшественици. Като разгледал делата на предишните управители и научил за

мъченика Тирс, той го извикал на разпит. Светият бил непоколебим в християнската вяра и както преди, отказвал да изпълни нечестивите заповеди на езичниците. Вавда заповядал да го зашият вързан в един мях и да го хвърлят в морето на тридесет стадии от брега. Но мехът внезапно се скъсал, връзките се развързали и се явили множество светоносни мъже, които ходели по водата. Те взели мъченика и го извели на сушата. Като видели това, слугите на управителя в страх изтичали при него и разказали за случилото се. Тогава той сам отишъл на брега, видял мъченика и му казал:

- Наистина са удивителни вашите християнски вълшебства и магии, щом и самото море, както виждам, ви се подчинява и щом отнемате силата на природните закони. Но въпреки това вълшебствата няма да ви помогнат, а ще станат причина за още по-жестоки мъчения и смърт.

Мъченикът отвърнал:

- Дълго ли ще оставаш заслепен и подобно на боговете си няма да виждаш, макар да имаш очи? Кой може с вълшебства да подчини законите на природата? Кой от вашите влѣхви и почитани богове, в които всичко е прелест и измама, е направил така, че хвърлен в морето човек да бъде взет от ръцете на ангели и здрав и невредим да ходи по морето като по сухо?

Вавда заповядал да хванат мъченика, да го вържат и да го водят след него, а сам се отправил в Кесария. Когато жителите узнали, че пристига новият управител и води със себе си светия мъченик Тирс, всички излезли извън града, сякаш за да посрещнат новия властник, а всъщност да видят Христовия страдалец. Щом влезли в града, мъченикът веднага бил хвърлен в тъмница. Управителят дълго размишлявал на какво наказание да го подложи и накрая решил да го хвърли на

зверовете, като смятал тази смърт за особено страшна. Той заповядал да доставят различни зверове и да ги държат гладни, за да се нахвърлят стремително и да разкъсат осъдения.

За тридесет дни зверовете били подготвени, а мъчителят събрал народа при храма на Зевс, където принесъл тържествено жертвоприношение. После заповядал да доведат свети Тирс от тъмницата.

Междувременно по тайна заповед на управителя при светия в тъмницата идвали много приятели и познати и го умолявали да се смили над себе си и да избегне страшната смърт, като изпълни онова, което се иска от него.

- Така - казвали те - ще се избавиш от гибел, ще се удостоиш с почести и ще станеш угоден на царя.

Но светият можел да каже за себе си с думите на Давид: “аз пък като глух не чувам и съм като ням, който не отваря устата си”.

Когато го довели, принасящият жертви Силван му казал:

- Бяхме прекалено милостиви и ти дадохме доста време за размисъл. И така, ако искаш да имаш полза, сега, когато виждаш родината си да принася жертви на великия бог Зевс, пристъпи и ти и принеси жертва, за да се избавиш от гибел. Ако ли не сториш това, ноктите и зъбите на животните ще те разкъсат и никой няма да ти помогне и да те избави от беда.

Мъченикът се престорил, че е съгласен и казал:

- Вече отдавна реших да принеса жертва заедно със съгражданите си. Но да не би да разгневя Аполон, ако го подмина и принеса жертва само на Зевс.

Управителят се зарадвал на тези думи и казал:

- Принеси жертва само на Зевс, а аз ще ти бъда поръчител, че останалите богове няма да се разгневят против тебе.

Пред очите на всички мъченикът се приближил към идола на Зевс и мислено се помолил на истинския Бог. Станало страшно земетресение и идолът паднал на земята. Езичниците се разбягали в страх и в храма останал само мъченикът. Изпълнен с ярост, мъчителят заповядал да го хвърлят на зверовете.

За зрелището се събрало множество народ и когато пуснали зверовете, се виждало, че той стои сред тях заедно с някакви други трима мъже. И животните ходели около него и кротко се умилквали, като че отдавна го познавали. Светият вдигнал ръце към небето и възкликнал:

- Благодаря ти, Господи Иисусе Христе, че в мен прослави Твоето Свято Име и ми яви милостта Си, като загради устата на зверовете, както някога пред Даниил, Твоя раб. Ти, Владико, както тогава, така и сега вършиш чудеса. Направи така, че тези диви зверове да идат в жилищата си, без да причинят вреда на никой тук!

После казал на зверовете:

- В името на истинския Бог, върнете се в пустинята, всеки в своето леговище, и не причинявайте на никого вреда.

Вратите пред тях се разтворили сами и те веднага избягали. Всички присъстващи се разбягали в страх, защото се опасявали от освободените зверове, но те сами стремително побягнали към пустинята. Като видели това чудо, много езичници повярвали в Христа.

Вавда не знаел какво да направи и заповядал да хвърлят светия отново в тъмница. Но след няколко дни, отивайки в близкия град Аполония, той заповядал да водят и Тирс с него.

В храма на Аполон, пълен с идоли, той устроил всенароден празник. Завел там Тирс и заповядал да го бият силно с пръчки пред идолите. Но светият търпеливо понасял ударите, сякаш го биели не наяве, а насън, и се молел на Бога, пресушаващ бездни и събарящ планини.

- Нека Твоята ръка бъде върху мене, Господи - казвал той, - аз Те призовах - не отнемай помощта Си от мене, но ме погледни и ме защити, за да не се посрамя.

Внезапно в града станало земетресение, управителят бил застигнат от болест, ръцете на мъчителите, които биели светеца, отслабнали и много идоли паднали на земята и се разбили на парчета. Тирс, преизпълнен с радост по Бога, се смеел над идолите и мъчителя и казвал:

- Защо не помогнеш на боговете си, които в безчестие се търкалят по земята и те молят за помощ? Защо ги оставяш захвърлени пред очите на всички за посмешище на онези, които не са заслепени?

Макар и да изпитвал голяма болка, управителят запазил цялата си злоба и затова казал:

- Вълшебствата на мерзкия Тирс правят живота ми по-тежък от смъртта!

По това време в Аполония живеел езическият жрец Калиник. Като видял от самото начало чудесата, които извършвал свети Тирс, той осъзнал безсилието на своите богове. Приел в сърцето си семената на истинската вяра, той размишлявал:

- Боже на Тирс, Който вършиш дивни и славни чудеса! Приеми и мен като новоизбран воин и ме укрепи против онези, които въстават против Твоята истина!

Така беседвайки тайно с Бога, той се явил пред управителя и

хитроумно му се присмял.

- Светлейши управителю - казал той, - този човек, макар да претърпява жестоки мъки, събори и унищожи великия бог Зевс, за трети път съкруши слънценосия Аполон и низвергна самия непобедим в битката Херкулес не с ръце, не с оръжие или меч, а само с една дума и с призоваване на претърпелия разпятие и смърт Христос. Ако на твоето могъщество е угодно, нека възстановим бог Херкулес, който помага на някои в беда, и да го помолим да си припомни предишното си мъжество и да побърза на помощ на силно оскърбения Зевс и на божествения Аполон, защото те самите, струва ми се, спят дълбоко.

Управникът не доловил насмешката и казал:

- Аз съм болен и затова иди сам, умолявай за нас боговете и ги повдигни по-скоро против вълшебника Тирс.

Калиник продължил:

- Но аз мисля, че е голяма силата на Бога, Който ги събори, и се страхувам, че нашите богове са безсилни да помогнат дори на самите себе си.

Тогава управителят най-накрая разбрал истинския смисъл на думите му и казал:

- Нима и ти си прелъстен от вълшебството на този магьосник?

Калиник не пожелал да продължи започнатия разговор и да крие повече вярата си, затова веднага отишъл вкъщи, остригал косите и брадата си, свалил свещеническите одежди, а после донесъл всичко на управителя и го хвърлил в краката му.

- Вземи косите и одеждите ми - казал той, - осквернени със смрадта и дима на жертвите, с проливането на кръв и дяволски тайнства. Заедно с тях отхвърлям и предишното си

заблуждение и започвам нов живот, защото вече съм християнин.

Управителя бил много учуден от тази неочаквана промяна.

- Какво става с тебе, Калиник? - казал той. - Нима чудесата на този чародей имат такава сила в твоите очи, че дори твоята благородна душа - душата на служител на боговете, получил от тях много милости - са отвърнали от вярата на отците и са тласнали към окончателна гибел?

Калиник казал:

- За моята промяна най-голяма вина има самият Херкулес, който след многото си победи, за които толкова се разказва, не може да противостои на една дума на този мъж и падна по такъв жалък начин, показвайки, че са достойни за присмех приказките за него и за останалите богове.

- Не е така - възразил управителят, - прелъстен си от вълшебството на Тирс и се надяваш, че и ти ще можеш по същия начин да вършиш чудеса. Но нито на него, нито на тебе християнските вълшебства ще донесат полза, ако не се разкаеш и не принесеш почести на боговете, както преди.

Калиник, желаейки явно да посрами неразумието на властника и твърдо надявайки се на Бога, заявил:

- Тъй като сега си болен и смяташ, че ме е прелъстило вълшебството, нека да се обърнем към великия Асклепий и заедно да му се помолим за твоето оздравяване. Тогава ще научиш, че не съм прелъстен от никакво вълшебство.

Управникът не разбрал истинския смисъл на думите му и като си мислел, че той се завръща при своите богове, веднага станал и го последвал в храма. Там Калиник започнал да се моли в душата си с думите:

- Господи Иисусе Христе, когото познах като Истински Бог чрез Твоя раб Тирс, не ме отхвърляй, макар да съм Те разгневил безброй пъти! Дойди ми на помощ и яви в мене Твоята сила!

Докато говорел така, се чул глас свише, който го укрепявал и призовавал за подвиг. Изпълнен с дръзновение и призовал Христовото име, той започнал да хули идола на Асклепий, който веднага паднал, като че съборен от силна ръка. Тогава Калиник погледнал управителя и му казал с насмешка:

- Сам виждаш, че твоят бог не може да стане, ако ти не го вдигнеш. Убеди се, че това не е вълшебство, а действие на Божията сила в мен.

Но управникът, макар да скърбял и да съжалявал Калиник в душата си, заповядал да го затворят в тъмница, а на сутринта издал смъртна присъда за него и за Тирс:

- Заповядвам Калиник, отпаднал от служението и почитането на боговете и присъединил се към християнската лъжа, да бъде умъртвен с меч. А Тирс, който се гордее със своите чудеса и прелъсти с тях окаяния Калиник, заповядвам да бъде поставен в дървен сандък и разрязан с трион.

Воините незабавно отвели Калиник за наказание. Той си изпросил време за молитва и след като се молил дълго, бил посечен с меч. После мъчителите сложили свети Тирс в един сандък, взели трион, за да го разрежат, но трионът станал необичайно тежък и едва успели да го вдигнат. И обратно, когато го поставили върху сандъка, той станал толкова лек, че не оставала и следа от зъбците му. Дълго се трудили мъчителите, но не постигнали нищо. Накрая сандъкът се отворил и светият излязъл със сияещо лице, а сърцето му било пълно с неземна радост. Присъстващите се преизпълнили с ужас и никой не смеел да го докосне. Тогава свише се чул

глас, който призовавал мъченика за небесна награда. Като разбрал, че е дошъл краят на подвига му, светият вдигнал ръце към небето, насочил натам своя ум и възкликнал:

- Благодаря Ти, Господи Иисусе Христе, че приемаш мене, недостойния, за наследник на Твоите блага и ме нареждаш сред онези, които са Ти благоугодили. Приеми в мир душата ми и я въведи в светите Си обители при неизреченото блаженство, което Ти даруваш!

После свети Тирс се осенил с кръстно знамение и предал в ръцете на Бога святата си душа. Така онзи, когото не могли да умъртвят жестоките мъчения, завършил живота си с естествена смърт.

След много години се възцарил жестокият Диоклетиан и отново навред бил разпратен императорски указ всички да се покланят на идолите, а отказващите да сторят това да бъдат предавани на смърт. По това време в Тиваида управител бил някой си Ариан. Той се стремял да изпълнява точно нечестивото нареждане на жестокия цар и докато бил в град Антиноя, хванал двама знатни християни - Аскалон и Леонид, и след различни мъчения ги умъртвил. После заповядал да хванат всички присъстващи християни, поставил пред тях оръдията за мъчения и казал:

- Ето каква участ ви очаква. Ако принесете жертва на боговете, ще останете живи и невредими, а ако откажете да се подчините, ще бъдете предадени на мъчения и смърт.

Веднага тридесет и седем мъже смело и единодушно пристъпили напред и изявили готовност да умрат, но да не се подчинят на безбожната заповед. След много мъчения един от тях на име Аполоний, църковен четец, изпаднал в ужас и ту треперел при мисълта за изтезанията, ту се опасявал да погуби душата си, като отпадне от Христа. Той започнал да

размишлява как да избегне и жертвоприношението, и лютите мъки, за да успее да спаси душата си от властта на дявола, а тялото си - от ръцете на мъчителите. Докато се колебаел, той забелязал край себе си един езичник на име Филимон, който служел като музикант при управителя. Аполоний го повикал и му обещал четири златни монети, ако облече дрехите му, за да не го познаят, и принесе жертва вместо него. Филимон се съгласил, сменил дрехите си, скрил лицето си и приближил жертвеника. Но Бог, Който дивно се грижи за спасението на всички, пожелал да привлече при Себе си чрез Аполоний Филимон, а чрез Филимон - Аполоний. И когато преоблеченият езичник се приближил до идолския жертвеник, в сърцето му засияла светлината на Господнята благодат и духовните му очи се отворили за познанието на истината. Той като християнин се осенил с кръстно знамение и застанал пред управителя. Ариан попитал приближените си:

- Кой е този човек?

- Един от християните - отвърнали те.

Управителят му заповядал да принесе жертва, но той високо възкликнал:

- Няма да сторя това! Аз съм християнин, раб на Христа, Живия Бог.

- Нима не видя какви мъчения претърпяха Аскалон и Леонид и с каква жестока смърт загинаха? - попитал Ариан.

Филимон, престорен на Аполоний, заявил:

- Това, че Аскалон и Леонид ни оставиха пример за мъжествено търпение, стана за мен подтик без страх да приема мъките. Подбуди ме и чудото, което стана с ладията ти, когато преминаваше реката - тя спря на най-дълбокото място и не достигна брега, защото не пожела да изповядаш, че

Христос е Бог*.

** За това чудо подробно се разказва в Минея на [20 май](#) ([датата е по църковния православен календар, което съвпада с 02.06 по светския григориански календар](#)) когато се почита [паметта на свети мъченик Аскалон](#). По неговите молитви лодката на управителя с Божията сила спирала два пъти и той не можел да премине реката, докато не се съгласил да изпълни исканото от светеца - да изповяда Единия Истински Бог. И едва когато Ариан, макар и против волята си, подписал това на хартия, лодката тръгнала и той достигнал другия бряг.*

Тогава управителят заповядал да доведат музиканта Филимон, като се надявал, че със свирнята си на флейта ще очарова и смекчи духа на християнина, ще даде друга насока на мислите му и ще го склони към жертвоприношение. Безумецът не знаел, че пред него стои и говори с истинския си глас самият Филимон, защото преди бил чувал само музиката му, а сега слушал и словото му, внушено от Светия Дух. Търсели музиканта навсякъде, но не го открили. Довели брат му Теон и започнали да го разпитват. Той познал брат си в дрехите на Аполоний, но като не знаел какво се е случило, казал:

- Ето, той стои пред вас.

Управителят заповядал да открият лицето му и като го видял, започнал високо да се сме, като си мислел, че Филимон прави това, за да се надсмее над християните и да развесели присъстващите. После му заповядал да свали чуждите дрехи и да се приближи към жертвеника. Но Филимон заявил, че наистина е християнин и започнал да осмива езическите богове. Изуменият съдия възкликнал:

- В името на благополучието на римския народ, кажи ми -

истина ли е това, което говориш и вършиш сега, или го правиш за насмешка над християните?

Филимон отговорил:

- Кълна се не в римското благополучие, а в своето собствено спасение и в моя Цар и Владика Христос, че не се присмивам над християните. Заявявам, че промяната, станала в сърцето ми е истинска и изповядвам моята вяра в Христа. За нея съм готов да умра не веднъж, а хиляда пъти.

Тези думи разярили управителя, той се обърнал към присъстващите и започнал да ги пита дали веднага да убие Филимон, задето пред всички хули боговете, или да му остави време за размисъл и разкаяние. Народът обичал Филимон заради чудното му свирене и умолявал управителя да не погубва утехата на целия град. Тогава той казал:

- Виж как те обичат хората, наричат те “всеобща утеха”. Поне от благодарност за това извърши обичайното за теб - принеси жертва на боговете, пазителите на града. Наближава голям празник, на който с тръби и флейти трябва да въздадеш хвала на боговете и така да развеселиш себе си и да усладиш слуха ни.

- Този празник - отвърнал светецът - ме кара да си спомня за празника, който е на небето, а звуците на тръбата събуждат желание да чуя ангелските песнопения. Знай, че се трудиш напразно, като се опитваш да ме отвърнеш от изповеданието ми. Така не само няма да постигнеш успех, но ще сториш тъкмо обратното - ще накараш сърцето ми още повече да се стреми към Христа.

Управителят казал:

- Какво ще придобиеш, дори да претърпиш всички мъки заради Христа, както заявяваш? Ти още не си истински

християнин, защото не си приел кръщението по техния закон.

Като чул това, Филимон възкликнал:

- Да пребъде с мене духовният огън, запален в сърцето ми! Управителю! Дължа ти благодарност за това, че макар против желанието си, ти извърши благодеяние, като ми напомни за светото кръщение!

Той излязъл пред събранието и високо възкликнал:

- Ако сред вас има християнски иерей, който заради истинската вяра пренебрегва мъченията, моля го по-скоро да дойде тук и да ме сподоби със светото кръщение!

Като видял, че всички са обзети от страх и никой не се осмелява да пристъпи и да се обяви за християнски свещеник, той скърбял в сърцето си и накрая с горещи сълзи се обърнал към Бога:

- Боже мой, Господи Иисусе Христе, Ти погледна милостиво към мене и ме изведе от бездната на заблуждението! Не ме оставяй без свето кръщение, но както Сам знаеш, ми прати иерей и вода, за да се кръстя като останалите християни!

Веднага след молитвата му се спуснал облак, оросил го с дъжд, знаменувайки свето кръщение, и после отново се издигнал нагоре. Всички се изумили, а заслепеният от злоба управител казал, че това е вълшебство и измама на очите.

После светият се помолил всичките му тръби и пищялки, които дал на Аполоний, докато сменяли дрехите си, да бъдат изгорени, за да не остане никакъв спомен за суетното му изкуство и никой от езичниците да не може да каже: "Ето тръбите на Филимон".

И наистина слязъл огън от небето и пред очите му запалил и изгорил всички инструменти.

Междувременно наближил и часът на страданията на Аполоний. Теон се явил при управителя и подробно разказал как той сменил дрехите си с Филимон, накарал го да отиде на изповеднически подвиг и станал виновник за неговата гибел. Незабавно довели Аполоний. Ариан го погледнал с гняв и казал:

- Какво е това, най-негодни сред хората? Какво стори ти с нас, с целия град и с този нещастен човек? От гордост презрял боговете и законите и от страх, избягвайки мъченията, ти смени дрехите си с него, с някакво вълшебство обърна сърцето му и лиши целия град от утеха. Ако си се страхувал от мъченията, трябвало е да дойдеш при мен и да ми откриеш душата си и аз по законите на човеколюбието щях да ти простя и да те оставя да живееш свободно и безгрижно.

На тези думи Аполоний отговорил:

- Постъпваш добре и правилно, като ме укоряваш и злословиш против мене. Против това не ще кажа нищо. Аз и сам се смятам за виновен, но не за това, че станах причина Филимон да се сподоби с такива големи блага, а за това, че не ги заслужих първо за себе си. И не в това е вината ми, че той се яви в моите одежди, а в това, че аз се скрих в неговите. Но тъй като и двамата по Божията воля се облякохме в ризите на спасението**, знай, че нито той, нито аз ще принесем жертви на вашите богове. Ако преди се боях от мъченията, сега с помощта на моя Бог, ще проявя много по-голямо мъжество.

*** Тоест и двамата са кръстени, единият по обичаен, а другият - по чуден начин.*

Разгневен, мъчителят заповядал да вържат Аполоний и да го остават така за още по-жестоки мъки, а сам заповядал на трима воини да бият Филимон по лицето и очите. Като видял това, народът възнегодувал и започнал да вика на воините да

спрат. После управителят му казал:

- Имай милост към себе си или поне съжали народа, който в сърцето си страда заради тебе. Размисли - щом хората са така възмутени от толкова малко нещо, какво ли ще стане, когато те подложат на още по-големи мъки? Принеси жертва, Филимоне, и възнагради себе си за понесеното страдание с утехите, които ще го последват, защото ще пируваме в храма на Серапис и ще се отдадем на всякакви наслади.

- За мен е приготвена вечеря на небето - отвърнал мъченикът, а после се обърнал към хората и казал:

- Защо скърбите, като гледате да ме бият? Нима и преди не са ни били слугите на управителя, още докато бях флейтист? Понякога правеха и по-лошо, а вие високо се смеехте: защо не се смеете и сега? Но знайте, че докато вие скърбите, ангелите се радват за мене, като ме виждат християнин и почитател на истинската вяра.

Виждайки непреклонността му, мъчителят заповядал да пробият дупки в пищялите му, да сторят същото и с Аполоний и да влачат мъчениците по целия град. После Филимон бил повесен на едно маслиново дърво и слугите започнали да стрелят по него с лъкове. Но стрелите не го докосвали, а една стрела отскочила и извадила дясното око на управителя. Той усетил силна болка и започнал да изригва хули и злословия против Христа и християните, но накрая болката го принудила да заповяда да отвържат мъченика. Той го умолявал да излекува окото му, но светият отговорил:

- Няма да те изцеля сега, за да не сметнеш това благодеяние за вълшебство. Когато се разделя с тялото си, защото край ми наближи, ела на гроба ми, вземи пръст и я сложи на окото си, призови Христовото име и веднага ще се изцелиш.

После по заповед на управителя отсекли главите на двамата свети мъченици. Честните им тела положили близо до светите мъченици Аскалон и Леонид. Управителят се измъчвал от непоносима болка в окото и въпреки волята си отишъл на гроба на светите, взел пръст и я сложил на болното око, както му казал Филимон. После призовал:

- Иисусе Христе, заради Когото тези мъченици доброволно приеха смъртта, в Твоето име правя това и ако се изцеля и прогледна, ще изповядам, че няма друг Бог, освен Тебе.

Щом казал това, веднага се изцелили и душата, и тялото му. С очите си той веднага видял слънцето, а душата му познала по-светлата от слънцето Правда. Той радостно възкликнал:

- Аз съм християнин!

Ариан изповядал това пред много свидетели и приел свето кръщение с целия си дом, а тридесет и шестте християни, които държал оковани заради Христа, освободил с мир. После взел плащаницы*** и благовония**** и заедно с много хора и двама епископи отишъл на гроба на светите мъченици и ги погребал с почести.

**** Плащаницата представлявала голямо парче плат, в което завивали тялото на умрелия.*

***** С благовония в източните страни помазвали телата на умрелите, както това сторили например Иосиф и Никодим с Пречистото Тяло на Господа.*

Междувременно слухът, че Ариан от езичник станал християнин и повече не желае да принася жертви на боговете, стигнал до Диоклетиан. Императорът пратил в Кесария четирима протектори и заповядал да го доведат, защото искал сам да се увери дали е истина това, което се говори. Протекторите го хванали и бързали да тръгнат обратно, а той

ги умолявал да му позволят да отиде на гроба на светите мъченици. Те не се съгласявали, но Ариан им дал осемдесет златни монети и накрая получил разрешението им. Той паднал по очи пред гроба и молел светите мъченици да му помогнат в подвига. И от гроба се чул гласът на Филимон:

- Бъди мъжествен, Ариане, и не се бой, защото Сам Господ те призовава при Себе Си, води те към подвиг и ти готви мъченически венец. Съучастници в твоя подвиг и въздаянието за него ще станат четиримата протектори, които дойдоха да те вземат.

Като чул това, Ариан се изумил, завърнал се вкъщи, вдъхновен от Господнята благодат, и разказал на домашните си за времето и начина на своето мъчение. Той призовал слугите си и казал:

- Ще дойдете с нас до Александрия, а после аз ще бъда отведен при императора, където с Божията помощ ще извърша подвига си. На осмия ден от месец фаменот ще бъда зашит в чувал и хвърлен в морето. А вие на единадесетия ден, в шестия час елате на брега. Там ще намерите тялото ми, изнесено от делфините. Вземете го и го положете заедно с другите мъченици.

После Ариан с протекторите тръгнал на път, а когато пристигнал, царят го приел любезно. Скоро за царя била приготвена банята, пред чието здание стояла статуята на Аполон. Той взел Ариан със себе си и на излизане след банята се приближил към статуята и казал:

- Принеси жертва на великия Аполон и нека с весело сърце отидем на вечеря.

Ариан отговорил:

- Как мога да сторя това след толкова много велики чудеса,

извършени от Христос, истинския Бог, които не са приказки, а несъмнена истина? Свидетели за тях са моите очи. Как да принеса жертва на бездушния и безчувствен идол?

Разгневеният цар заповядал веднага да го оковат в железни вериги, да окачат на нозете му големи камъни и да го хвърлят в дълбока яма. После наредил да я затрупат с пръст и камъни и да я изравнят със земята. Отгоре заповядал да поставят трона му, седнал на него и наредил на войните да свирят с тръбите.

- Да видим - казал той - дали ще дойде неговият Христос и дали ще го освободи от ямата.

Но когато отишъл в двореца и влязъл в покоите си, видял веригите и камъните, с които бил свързан мъченикът, да висят над постелята му, а самият Ариан лежал в нея.

При това императорът изпаднал в ужас и смущение. Той помислил, че някой от приближените му е станал изменник и тайно плете мрежи против него. Но светият му казал:

- Не се смущавай, никой не те е предал и не въстава против тебе. Аз наистина съм Ариан, когото хвърли в ямата. Ти каза: "Нека видим дали ще дойде да го освободи неговият Христос." Ето, Той ме освободи и ми заповяда да легна в постелята ти.

Изуменият Диоклетиан дълго стоял мълчаливо и накрая, едва опомнил се от страх, високо възкликнал:

- О, лукаво вълшебство! Никой досега не е виждал нищо подобно!

И дълго нареждал и викал, докато накрая заповядал да вържат светия в един чувал с пясък и да го хвърлят далеч в морето. А четиримата протектори, най-главен сред които бил Теотих, отишли при императора и се обявили за християни. Те

също били вързани в чували с пясък и хвърлени в морето заедно с мъченика. Делфините ги отнесли до Александрийския бряг, където чакали Ариановите слуги. Те извадили от водата телата своя господар и четиримата воители и ги погребали заедно с почести*****, прославяйки Бога Отец и Сина и Светия Дух, на Когото и от нас да бъде слава во веки. Амин.

***** Светите мъченици пострадали около 287 г. През 397 г. кесарят Флавий построил близо до градските стени на Константинопол великолепен храм на свети Тирс и в него положил мощите му. После светецът се явил във видение на царица Пулхерия и заповядал до него да бъдат положени мощите на свети 40 мъченици Севастийски ([паметта им се чества на 22.03 по еретическия, което е † 09 март по православния календар](#)), които дотогава почивали в земята и по негово указание били открити през 450 г. В името на мъченика император Юстиниан Велики построил и друг храм, недалеч от така нареченото Теодосиево тържище.

Тропарь мученикам Фирсу, Левкию, Каллинику и иже с ними

глас 4

Мученицы Твой, Господи,/ во страданиях своих венцы
пришла нетленные от Тебе, Бога нашего,/ имуще бо крепость
Твою, мучителей низложиша,/ сокрушиша и демонов
немощныя дерзости. / Тех молитвами// спаси души наша.

Кондак мучеников

глас 2

Благочестия веры поборницы,/ злочестиваго мучителя
оплевавшие,/ обличисте зверообразное его кровопролитие/ и
победисте того яростное противление,/ Христовою помощию
укрепляеми, Фирсе и Левкие,// с пострадавшими о нас

МОЛИТЕСЯ.

ЧЕТИ-МИНУТЫ

{{_LINK1_}}